

УДК 94(479.22)(4-6 ЄС)

<http://doi.org/10.17721/2524-048X.2019.12.77-91>

Олена Скрипник,

кандидат історичних наук, доцент,

Уманський державний

педагогічний університет імені Павла Тичини

ПОЗИЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ГРУЗИНСЬКІЙ ВІЙНІ 2008 Р.

***Анотація.** У статті досліджено причини військового конфлікту в Грузії у серпні 2008 р., який виник з розпадом Радянського Союзу та проголошенням Грузією незалежності. Внаслідок збройного конфлікту 1992 – 1993 рр. Грузія фактично втратила контроль над двома регіонами – Абхазією і Південною Осетією, які де-факто були незалежними при російській військовій підтримці. Проаналізовано позицію Європейського Союзу щодо даного конфлікту, який від початку російсько-грузинського збройного конфлікту доклав значних дипломатичних зусиль для його якнайшвидшого врегулювання. Зокрема, Франція розробила шість пунктів плану мирного врегулювання конфлікту. З'ясовано яку допомогу надав ЄС у припиненні російсько-грузинської війни. Проаналізовано діяльність Місії спостерігачів ЄС в Грузії (МССС), що розпочала свою роботу 1 жовтня 2008 р. і працює на даний час. МССС є унікальною серед місій, які діють в рамках загальної політики безпеки і оборони Європейського Союзу, вона не надає консультації, не проводить навчання або тренінг, а лише спостерігає і повідомляє про ситуацію в Грузії, щоб дозволити країнам-учасникам Євросоюзу розробити політику щодо Грузії. Зроблено висновок про те, що завдяки створенню Місії Спостерігачів ЄС в Грузії, значно зросла вага ЄС у вирішенні конфлікту в Грузії.*

***Ключові слова:** Європейський Союз, Грузія, грузинська війна 2008 р., Російська Федерація, МССС, Абхазія, Південна Осетія.*

У серпні 2008 р. Російська Федерація здійснила пряму агресію проти Грузії, яку назвали першою європейською війною XXI ст. Причиною цієї війни, перш за все, стала прозахідна і євроінтеграційна політика грузинського уряду. Адже, після Революції троянд, Грузія розпочала справжні реформи, які наблизили її до ЄС. Європейський Союз, з початком війни, виступив на захист територіальної цілісності Грузії, ставши посередником у переговорах та відрядивши до Грузії моніторингову місію. Для України, яка перебуває у стані війни з Росією, є досить важливим вивчення досвіду врегулювання конфліктів Європейським Союзом. Адже Україна, так само як і Грузія, провадить чітку зовнішню політику у напрямку європейської інтеграції, та протистоїть впливу Російської Федерації у Східній Європі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Європейська інтеграція Грузії знаходиться в епіцентрі наукового дискурсу. Значну увагу дослідники приділяли з'ясуванню позиції та допомоги ЄС під час російсько-грузинської війни в 2008 р., а саме К. Вітман [2], М. Драч [4], А. М. Крилов [6], Г. Перепелиця [8], О. С. Самутіна [13], Є. О. Горюнова [3], Є. Цибуленко [15]. Наслідки російсько-грузинського конфлікту для енергетики та безпеки в Чорноморсько-Каспійському регіоні досліджував Г. В. Шелест [16].

Мета полягає у комплексному дослідженні позиції та діяльності Європейського Союзу під час грузинської війни 2008 р. Відповідно до визначеної мети було поставлено такі наукові завдання: з'ясувати причини грузинської війни; визначити позицію ЄС у грузинсько-російському конфлікті; дослідити діяльність ЄС щодо врегулювання конфлікту в Грузії. *Методологія дослідження* базується на принципах історизму, системності, науковості, об'єктивності, а також на використанні методів аналізу, синтезу, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Конфлікт між Грузією та Абхазією виник на рубежі 80 – 90-х рр. XX ст. Грузія хотіла відокремитися від Радянського Союзу, а Абхазія, навпаки, прагнула залишитися в складі СРСР, відокремившись, в свою чергу, від Грузії. Напруженість відносин між грузинами і абхазами

привела до створення грузинських націоналістичних угруповань, які вимагали ліквідувати абхазьку автономію.

Після розпаду Радянського Союзу конфлікт Грузії та Абхазії перейшов в стадію відкритого протистояння. 9 квітня 1991 р. президент З. Гамсахурдіа проголосив незалежність Грузії. У січні наступного року він був повалений, а пост президента зайняв Едуард Шеварднадзе. 21 лютого 1992 р. Верховна рада Грузії скасувала радянську Конституцію і відновила Конституцію Грузинської демократичної республіки, прийняту в 1921 р.

У березні 1992 р. Е. Шеварднадзе очолив Державну Раду, який контролював всю територію Грузії, крім Південної Осетії, Аджарії та Абхазії. Якщо з Південною Осетією і Аджарією вдалося домовитися, то з Абхазією справи йшли інакше. Абхазія входила до складу Грузії як автономна область. Скасування радянської Конституції Грузії і відновлення Конституції 1921 р. позбавило Абхазію автономії. 23 липня 1992 р. Верховна Рада Абхазії відновила Конституцію Абхазької Радянської республіки, прийняту в 1925 р. Грузинські депутати бойкотували сесію. Сторони готувалися до війни [5].

14 серпня 1992 р. між Грузією і Абхазією почалися військові дії, які переросли в справжню війну із застосуванням авіації, артилерії та інших видів зброї. Внаслідок відсутності єдиної позиції грузинського керівництва щодо Абхазії та незлагодженого управління військовими формуваннями, відбулися стихійні збройні сутички між підрозділами грузинської армії та абхазькими сепаратистами.

Воєнна фаза конфлікту завершилася у вересні 1993 р. поразкою Тбілісі: грузинські війська повністю залишили територію Абхазії [6]. У 1994 р. було підписано базовий Договір про припинення вогню, того ж року – в Абхазії розташовано миротворчі сили СНД, представлені російськими військовиками, а також місію ООН зі спостереження в Грузії. Унаслідок кровопролитної міжнаціональної війни кількість жертв сягнула майже 20 тис. осіб, економіка Абхазії зазнала збитків на 11,5 млрд. доларів. Етнополітичний конфлікт перейшов у заморожену стадію [2].

Збройний конфлікт 1992 – 1993 рр., за обнародуваними даними сторін, забрав життя 4 тис. грузин (ще 1 тис. зникли безвісти) і 4 тис. абхазів. Близько 250 тисяч грузин (майже половина населення) були вимушені тікати з Абхазії [8].

Після збройного конфлікту 1992 – 1993 рр. Грузія зберігала непрости відносини з двома сепаратистськими регіонами – Абхазією і Південною Осетією, які де-факто були незалежними при російській військовій підтримці.

У 2008 р. Грузія почала розглядати можливість вступу в НАТО, що сприяло загостренню відносин. Росія направила до Абхазії додаткові сили миротворців. Грузинський президент Міхеїл Саакашвілі тоді розцінив це як спробу захопити анклав.

Після кількох місяців ескалації і перестрілок ситуація вийшла з-під контролю і вилилася в повномасштабну війну.

Конфлікт загострився влітку – наприкінці липня. 1 серпня біля Цхінвалі на об'їзній дорозі були підірвані дві керовані міни під автомашиною, у якій перебували грузинські поліцейські. Внаслідок терористичного акту були поранені шестеро правоохоронців. 6 – 7 серпня відбулися артилерійські обстріли грузинських сіл. Це стало передумовами масштабних бойових дій кавказької держави. У Південній Осетії за підтримки Москви розпочали евакуацію населення із Цхінвалі.

Коли в ніч на 8 серпня Грузія намагалася відновити контроль над частиною своєї міжнародно визнаної території, Цхінвальським регіоном, контрольованим тоді гібридними російсько-сепаратистськими формуваннями, на допомогу цим силам прийшла Росія, щоб «змусити Грузію до миру». У Тбілісі стверджували, що російська армія увійшла в Південну Осетію ще до того, як грузинські війська почали атаку з метою відновлення контролю над регіоном. Москва, в свою чергу, звинуватила грузинську сторону в розв'язанні військових дій.

7 серпня М. Саакашвілі запропонував автономію Осетії, амністію учасникам боїв і проголосив одностороннє припинення вогню. Однак уночі

продовжилися обстріли грузинських сіл. Влада Грузії вирішила атакувати Цхінвалі і «зачистити» населений пункт від «кримінальних елементів», коли колона російської військової техніки почала заходити до Південної Осетії через Рокський тунель [10].

8 серпня 2008 р. Міністерство оборони Росії офіційно оголосило, що до Південної Осетії направлено підкріплення для допомоги російським миротворцям. Зрештою конфлікт вийшов за межі сепаратистських республік. Цю війну назвали першою європейською війною XIX століття [9].

Глава РФ Дмитро Медведєв та прем'єр Володимир Путін засудили військові дії Грузії і заговорили про необхідність захищати громадян РФ навіть на території інших держав. Російські літаки атакували грузинські позиції біля Цхінвалі та Горі. До кінця 8 серпня російські війська контролювали значну частину Цхінвалі, а російська авіація продовжувала бомбардувати військові бази поблизу Тбілісі й знищувати грузинські літаки. Наступними днями війська РФ бомбардували грузинський порт Поті. Морська піхота Чорноморського флоту РФ зайняла його та знищила всі грузинські катери і кораблі, які мали військове маркування, включно з прикордонними, заклавши в них вибухівку.

Також під бомбардування потрапили військові бази, а у Горі внаслідок застосування зброї по житлових будинках загинуло 60 людей. В Абхазії сепаратисти та російські найманці («добровольці») почали атаки на грузинські позиції у Кодорській ущелині. 11 серпня Росія почала наступ на місто Горі на шляху до Тбілісі, захопила грузинські міста Зугдіді і Сенакі на заході країни і центральну трасу держави [10].

Від початку російсько-грузинського збройного конфлікту ЄС, у якому головувала Франція протягом другого півріччя 2008 р., доклав значних дипломатичних зусиль для його якнайшвидшого врегулювання [12]. Загалом провідні країни ЄС, наприклад, Німеччина, Франція, Польща засудили військові дії Росії. Країни ЄС вели політику, спрямовану на мирне врегулювання всіх проблем, пов'язаних з Грузією. Ні Німеччина, ні Франція, ні

інші країни ЄС, як і країни НАТО, жодних вказівок Грузії дати не могли, бо політика цих організацій є прямо протилежна тому, що відбувалося [8].

10 серпня грузинські війська заявили про відвід військ з Цхінвалі і про одностороннє припинення вогню. Міхеїл Саакашвілі підписав план перемир'я від Євросоюзу.

12 серпня президент Франції Ніколя Саркозі запропонував шість пунктів плану з мирного врегулювання:

- остаточно припинити всі воєнні дії;
- забезпечити вільний доступ гуманітарної допомоги;
- повернути збройні сили Грузії в місця постійної дислокації;
- повернути збройні сили РФ на лінію, що передувала початку бойових дій, аж до створення міжнародних механізмів, застосування російськими миротворцями додаткових заходів безпеки;
- початок міжнародного обговорення питання майбутнього статусу Південної Осетії й Абхазії, а також шляхів гарантування їхньої безпеки [10].

Конфлікт тривав до 12 серпня, і вже 26 серпня Росія офіційно визнала Південну Осетію і Абхазію «незалежними державами». Внаслідок цього на початку вересня Тбілісі розірвав із Москвою дипломатичні відносини.

Конфлікт тривав менше тижня, проте не лише забрав сотні життів, але також привернув чимало уваги і мав значні геополітичні та економічні наслідки. Багато держав донині продовжують наполягати на відмові Росії визнати грузинські регіони незалежними [4].

Втрати російської сторони внаслідок війни з Грузією точно невідомі. 21 лютого 2009 р. заступник міністра оборони Росії М. Панков заявив, що в Грузії загинули 64 російських військовослужбовці, 283 було поранено, троє осіб вважаються зниклими безвісті.

Того ж року заступник глави МЗС Григорій Карасін заявив агентству «РИА Новости» з посиланням на дані слідчого комітету, що в ході штурму Цхінвалі загинули 162 мешканці Південної Осетії і 255 було поранено.

Втрати російської армії, за його словами, склали 48 російських військовослужбовців (серед них десять миротворців), а поранення отримали 162 військових [11].

Наслідки для Грузії є наступними, 20 % території Грузії перебувають під російською окупацією. Там дислоковано до 10 тисяч російських військовослужбовців. В результаті війни загинули 408 громадян Грузії: з них 170 військовослужбовців, 14 співробітників МВС, 228 цивільних осіб, число поранених і постраждалих становить 2232. Серед них 1045 військовослужбовців [10].

Наприкінці серпня 2008 р. в ЄС було проведено позачерговий саміт щодо дій Росії в Грузії та визнання Росією незалежності Абхазії і Південної Осетії. Напередодні саміту держави-члени ЄС фактично розділилися на два табори у своїй позиції стосовно Росії. Більшість європейських держав (Франція, Італія, Іспанія, Фінляндія, Австрія, Болгарія, Словенія, Греція, Кіпр) не підтримали застосування суворих санкцій до РФ. Суворішої позиції від ЄС щодо Росії вимагали Польща, країни Балтії та Великобританія. Для Росії єдиним негативним наслідком позачергового саміту ЄС стало призупинення переговорів щодо нової угоди між ЄС та РФ поки Росія не виведе свої війська до лінії 7 серпня 2008 р. [7].

1 вересня 2008 р. на позачерговому засіданні Європейської ради у підсумковій заяві європейські лідери наголосили на тому, що вони не підтримують російського визнання Абхазії та Південної Осетії, бо це порушує міжнародно-правові норми та принципи заключного акту наради у Гельсінкі. Євросоюз відзначив готовність приймати участь у врегулюванні конфлікту, у тому числі й у вигляді присутності на місці за допомогою місії спостерігачів. Також на саміті прийнято рішення призначити Спеціального представника ЄС щодо кризи у Грузії [3].

14 листопада 2008 р. відбувся саміт ЄС – Росія, де обговорювалися питання конфлікту в Грузії, системи загальноєвропейської безпеки і міжнародної фінансової кризи. З приводу врегулювання конфлікту в Грузії ЄС

ззначив, що Росія виконала більшість взятих на себе зобов'язань: припинення вогню, вивід військ з більшої частини територій, розташування контингенту міжнародних спостерігачів і початок міжнародних переговорів у Женеві. Тому ЄС відновив переговорний процес щодо підписання нової угоди ЄС – Росія, і 2 грудня 2008 р. відбувся черговий раунд переговорів. За відновлення переговорів щодо нової угоди з Росією висловилися майже всі держави-члени ЄС, за винятком Литви [12].

Після війни в Південній Осетії в 2008 р. зближення Грузії і ЄС помітно сповільнилось. М. Саакашвілі звинуватив Європейський Союз в тому, що Спільнота не сприймала всерйоз і ніяк не реагувала на його попередження з приводу концентрації російських військ на кордонах з Грузією.

У 2015 р. колишній посол Грузії у Великій Британії Георгій Бадридзе зазначив, що реакція Заходу на дії Росії в Грузії в 2008 р. багато в чому розчарувала Тбілісі, і саме така безкарність Росії в Грузії, на думку пана Бадридзе, серйозно вплинула на подальші дії Росії щодо України. «Росії показали, що агресія проти суверенної прозахідної держави, яка намагалася побудувати демократичний лад, альтернативну систему, ніяк не загрожуючи російській безпеці, пройде безкарно і без особливих наслідків для Росії, – вважає експерт. – Це уможливило російське вторгнення в Україну. Тому що агресор, який бачить слабкість, розрізненість серед своїх опонентів, стає більш агресивним» [14].

8 вересня 2008 р., у Москві глава країни-голови ЄС Ніколя Саркозі, президент Європейської комісії Жозе Мануель Баррозу і верховний представник ЄС з питань зовнішньої політики і політики безпеки Хав'єр Солана домовилися з російським керівництвом про доповнення плану врегулювання ще трьома пунктами.

1. Повне виведення російських миротворчих сил із зон, прилеглих до Південної Осетії і Абхазії, на лінію, що передувала початку бойових дій. Це повинно було бути здійснено протягом 10 днів після розгортання в цих зонах міжнародних механізмів, включаючи не менше 200 спостерігачів від ЄС.

2. Міжнародні механізми спостереження повинні були здійснюватися спостерігачами ООН, ОБСЄ та ЄС. Саме ЄС виступила гарантом незастосування сили.

3. Досягнута домовленість про початок міжнародних дискусій з врегулювання конфлікту з 15 жовтня 2008 р. в Женеві. Повинні були обговорюватися шляхи забезпечення безпеки і стабільності в регіоні, питання про біженців та переміщених осіб і питання, внесені згоди обох сторін [13].

За результатами цих переговорів ЄС було прийнято рішення про якнайшвидше розгортання Місії спостерігача Європейського Союзу (МЕСЄ).

15 вересня 2008 р. Європейський союз прийняв рішення відправити в район збройного конфлікту з грузинської сторони групу спостерігачів за дотриманням умов перемир'я і припинення вогню. Двома тижнями пізніше почалася оперативна фаза Місії спостерігачів Європейського союзу (European Union Monitoring Mission (EUMM) в Грузії. На Кавказ були відправлені 200 спостерігачів ЄС з 22 держав Співтовариства.

Місія Спостерігачів ЄС в Грузії (МЄЄС) є неозброєною цивільною місією спостерігачів. Представники місії спостерігають за дотриманням усіма сторонами Угоди із шести пунктів від 12-го серпня 2008 р., підписаної Грузією та Російською Федерацією при посередництві ЄС.

Місія розпочала свою діяльність зі спостереження 1 жовтня 2008 р., починаючи з моніторингу виведення збройних сил Росії з територій, прилеглих до Південної Осетії і Абхазії. З того часу, Місія здійснює цілодобове патрулювання, зокрема в районах, прилеглих до адміністративних кордонів самопроголошених регіонів Абхазії і Південної Осетії. Діяльність Місії спрямована в основному на спостереження за ситуацією на місцях, надання звітів про інциденти, на сприяння поліпшенню безпекової ситуації в цілому, завдяки присутності у відповідних районах [7].

Мандат Місії включає в себе стабілізацію, нормалізацію і побудову довіри, а також надання звітів ЄС для інформування органів, що приймають рішення з питань європейської політики і, таким чином, сприяє майбутній

залученості ЄС в цьому регіоні. Мандат МНЕС охоплює всю територію Грузії в рамках міжнародно-визнаних кордонів країни, хоча де-факто влада Абхазії і Південної Осетії досі відмовляють у доступі до території, що знаходиться під їхнім контролем [12].

МСЕС є унікальною серед місій, які діють в рамках загальної політики безпеки і оборони (ЗЄПБО), в тому, що вона не є так звана Виконавча Місія, не надає консультації, не проводить навчання або тренінг приймаючої країни або її сил безпеки. Місія просто спостерігає і повідомляє про ситуацію в Грузії, щоб дозволити країнам-учасникам Євросоюзу розробити політику щодо Грузії [1].

Отже, під час російсько-грузинської війни у серпні 2008 р. Європейський Союз виробив власну стратегію щодо врегулювання конфліктів на Південному Кавказі. На глобальному рівні російсько-грузинська війна засвідчила геополітичні можливості трьох провідних гравців міжнародної політики – США, Росії та ЄС. Європейському Союзу вдалось добитися серйозного успіху у зміцненні свого впливу, враховуючи його значну роль у вирішенні конфлікту. Завдяки створенню Місії Спостерігачів ЄС в Грузії, значно зросла вага ЄС у вирішенні конфлікту в Грузії. Незважаючи на деякі технічні проблеми в процесі реалізації на початковому етапі, Місія являє собою успіх для Спільної політики безпеки і оборони ЄС. Місія продовжує робити важливий внесок у стабілізацію конфліктної ситуації в регіоні, особливо після припинення Місії ОБСЄ та ООН у Грузії.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бюллетень от Миссии Наблюдателей Европейского Союза в Грузии [Електронний ресурс]. – Выпуск №1, Июль 2016 – Режим доступа: https://eumm.eu/data/file/5674/The_EUMM_Monitor_Issue. – Название с экрана. – Дата обращения: 18.10.2018.

2. Вітман К. Витоки грузино-абхазького конфлікту [Електронний ресурс] / Костянтин Вітман // Віче – №18, вересень 2008. – Режим доступа: <http://veche.kiev.ua/journal/1108/>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 23.10.2018.

3. Горюнова Є. О. Європейський Союз і «заморожені конфлікти» На Південному Кавказі / Є. О. Горюнова // Науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. Панорама політологічних студій. – 2012. – Випуск 8. – С. 3–11.

4. Драч М. Війна в Грузії як іспит для ЄС і НАТО [Електронний ресурс] / М. Драч // Радіо свобода – 12.09.2008. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/1190568.html>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 10.11.2018.

5. История грузино-абхазского конфликта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://otvaga.narod.ru/Otvaga/wars1/wars_16.htm. – Название с экрана. – Дата обращения: 8. 01.2019.

6. Крылов А. М. Уроки грузино-абхазской войны [Електронний ресурс] / А. М. Крылов // – Режим доступу: <http://www.novopol.ru/material2410.html> – Название с экрана. – Дата обращения: 15.11.2018.

7. Миссия Наблюдателей Европейского Союза в Грузии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eumm.eu/data/image_db_innova/EUMM%20Factsheet%20RUS%202018%20August.pdf. – Название с экрана. – Дата обращения: 11.02.2019.

8. Перепелиця Г. Російсько-грузинська війна: на чийй стороні світова спільнота? [Електронний ресурс] / Г. Перепелиця // УНІАН Інформаційне агентство. – 12.08.2008. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/politics/136902-rosiysko-gruzinska-viyna-na-chijiy-storoni-svitova-spilnota.html>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 28.12.2018.

9. Перша європейська війна ХХІ століття: 10 років від початку російсько-грузинського конфлікту [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. – 05.08.2018. — Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/29410313.html>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 5.02.2019.

10. Примус до «миру»: 10 років тому Росія напала на Грузію і розв'язала першу війну ХХІ століття в Європі [Електронний ресурс] // ТСН. – 8.08.2018. –

– Режим доступу: <https://tsn.ua/svit/primus-do-miru-10-rokiv-tomu-rosiya-napalana-gruziyu-i-rozv-yazala-pershu-viynu-xxi-stolittya-v-yevropi-1198176.html>. –

Назва з екрану. – Дата звернення: 25.11.2018.

11. П'ять днів у серпні 2008 року: хроніка російсько-грузинської війни [Електронний ресурс] // BBC Україна. – 7.08. 2018. — Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-45102927>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 10.11.2018.

12. Роль Європейського Союзу у врегулюванні конфліктів на території Грузії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://naub.oa.edu.ua/2014/rol-evropejskoho-soyuzu-u-vrehulyuvanni-konfliktiv-na-terytoriji-hruziji/>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 5.02.2019.

13. Самутина О. С., Юматов К. В. Европейский Союз, Россия и грузино-абхазский конфликт (1992 – 2015 гг.) [Електронний ресурс] / О. С. Самутина, К. В. Юматов // Внешняя политика и международные отношения европейских стран в новейшее время– Режим доступу : <https://cyberleninka.ru/article/n/evropeyskiy-soyuz-rossiya-i-gruzino-abhazskiy-konflikt-1992-2015-gg>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 5.02.2019.

14. Уроки російсько-грузинської війни – сім років потому [Електронний ресурс] // BBC Україна. – 5.08.2015. – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2015/08/150807_russiageorgia_war_anniversary_vs. – Назва з екрану. – Дата звернення: 9.02.2019.

15. Цибуленко Є. Грузинська війна: право і правда [Електронний ресурс] /Є. Цибуленко // Тиждень. ua 8 серпня 2011. — Режим доступу: <http://tyzhden.ua/World/28165>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 10.02.2019.

16. Шелест Г. В. Російсько–грузинський конфлікт і його наслідки для енергетики та безпеки в Чорноморсько–Каспійському регіоні / Г. В. Шелест // Central Asia and the Caucasus. Journal of Social and Political Studies. Sweden. – 2009. – № 4–5. – С. 58–59.

References:

1. *Biulleten ot Myssyy Nabliudatelei Evropeiskoho Soiuzu v Hruzyu*. Выпуск №1, Yiul 2016. Retrieved from https://eumm.eu/data/file/5674/The_EUMM_Monitor_Issue
2. Whitman, K. (2008). The origins of the Georgian-Abkhaz conflict. *Viche*, 18. Retrieved from <http://veche.kiev.ua/journal/1108/>
3. Goryunova, E.O. (2012). The European Union and «frozen conflicts» in the South Caucasus. *Naukovyi visnyk Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. Panorama politolohichnykh studii*, 8, 3-11.
4. Drach, M. (2008). War in Georgia as an exam for the EU and NATO. *Radio svoboda*. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/1190568.html>
5. The history of the Georgian-Abkhaz conflict. Retrieved from http://otvaga.narod.ru/Otvaga/wars1/wars_16.html
6. Krylov, A. M. Lessons of the Georgian-Abkhaz war. Retrieved from www.novopol.ru/material2410.html
7. European Union Monitoring Mission in Georgia. Retrieved from https://eumm.eu/data/image_db_innova/EUMM%20Factsheet%20RUS%202018%20August.pdf
8. Perepelytsia, G. (2008). Russian-Georgian War: on whose side is the world community? *UNIAN Informatsiine ahentstvo*. Retrieved from <https://www.unian.ua/politics/136902-rosiysko-gruzinska-viyna-na-chijiy-storoni-svitova-spilnota.html>
9. The First European War of the 21st Century: 10 years since the beginning of the Russo-Georgian conflict (2018). *Radio svoboda*. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/29410313.html>
10. Compulsion to «peace»: 10 years ago Russia attacked Georgia and unleashed the first XXI century war in Europe (2018). *TSN*. Retrieved from <https://tsn.ua/svit/primus-do-miru-10-rokiv-tomu-rosiya-napala-na-gruziyu-i-rozvyazala-pershu-viynu-xxi-stolittya-v-yevropi-1198176.html>

11. Five days in August 2008: a chronicle of the Russian-Georgian war (2018). *VVS Ukraina*. Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/features-45102927>
12. The role of the European Union in resolving conflicts in Georgia. Retrieved from <https://naub.oa.edu.ua/2014/rol-evropejskoho-soyuzu-u-vrehulyuvanni-konfliktiv-na-terytoriji-hruziji/>
13. Samutina, O. S., Yumatov, K. V. (2015). European Union, Russia and the Georgian-Abkhaz Conflict (1992 – 2015). *Vneshnyaya politika i mezhdunarodnyye otnosheniya yevropeyskikh stran v noveysheye vremya*. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/evropeyskiy-soyuz-rossiya-i-gruzino-abhazskiy-konflikt-1992-2015-gg>
14. The lessons of the Russian-Georgian war - seven years later (2015). *VVS Ukraina*. Retrieved from https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2015/08/150807_russiageorgia_war_anniversary_vs
15. Tsybulenko, E. (2011). Georgian War: Right and Truth. *Tyzhden. Ua*. Retrieved from <http://tyzhden.ua/World/28165>
16. Shelest, G. V. (2009). Russian-Georgian conflict and its consequences for energy and security in the Black Sea-Caspian region. *Central Asia and the Caucasus. Journal of Social and Political Studies. Sweden*. 4-5, 58-59.

Olena Skrypnyk,

PhD (History), Associate Professor

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

(Ukraine, Uman)

THE POSITION OF THE EUROPEAN UNION IN GEORGIAN WAR 2008

Abstract. *In the article explores the reasons for the military conflict in Georgia in August 2008, which arose with the collapse of the Soviet Union and Georgia's proclamation of independence. As result of the armed conflict between 1992 and 1993, Georgia actually lost control of two regions – Abkhazia and South Ossetia,*

which de facto were independent under the Russian military support. The position of the European Union regarding this conflict was analyzed, which from the beginning of the Russo-Georgian armed conflict, made significant diplomatic efforts for its speedy settlement. In particular, France has developed six points for a peaceful settlement of the conflict. It was clarified what kind of assistance the EU provided in the termination of Russian-Georgian war. The activity of the EU Monitoring Mission (EUMM) in Georgia has been analyzed, which started its work on October 1, 2008 and is currently in operation. The EUMM is unique among the missions under the overall European Union security and defense policy, she does not provide counseling, does not conduct training or training, she only observing and reporting on the situation in Georgia to allow EU member states to develop a policy towards Georgia. It was concluded that thanks to the creation of the EU Monitoring Mission in Georgia, the EU's weight in resolving the conflict in Georgia has increased significantly. Despite some technical problems in the initial implementation phase, the Mission is a success for the EU's Common Security and Defence Policy. The Mission continues to make an important contribution to stabilizing the conflict situation in the region, especially after the termination of the OSCE and UN Mission in Georgia. Noted that during the Russo-Georgian War in August 2008, the European Union has developed its own strategy for settling conflicts in the South Caucasus.

Key words: *European Union, Georgia, Georgian war 2008, Russian Federation, EUMM, Abkhazia, South Ossetia.*

Надійшла до редколегії 20.02.2019.